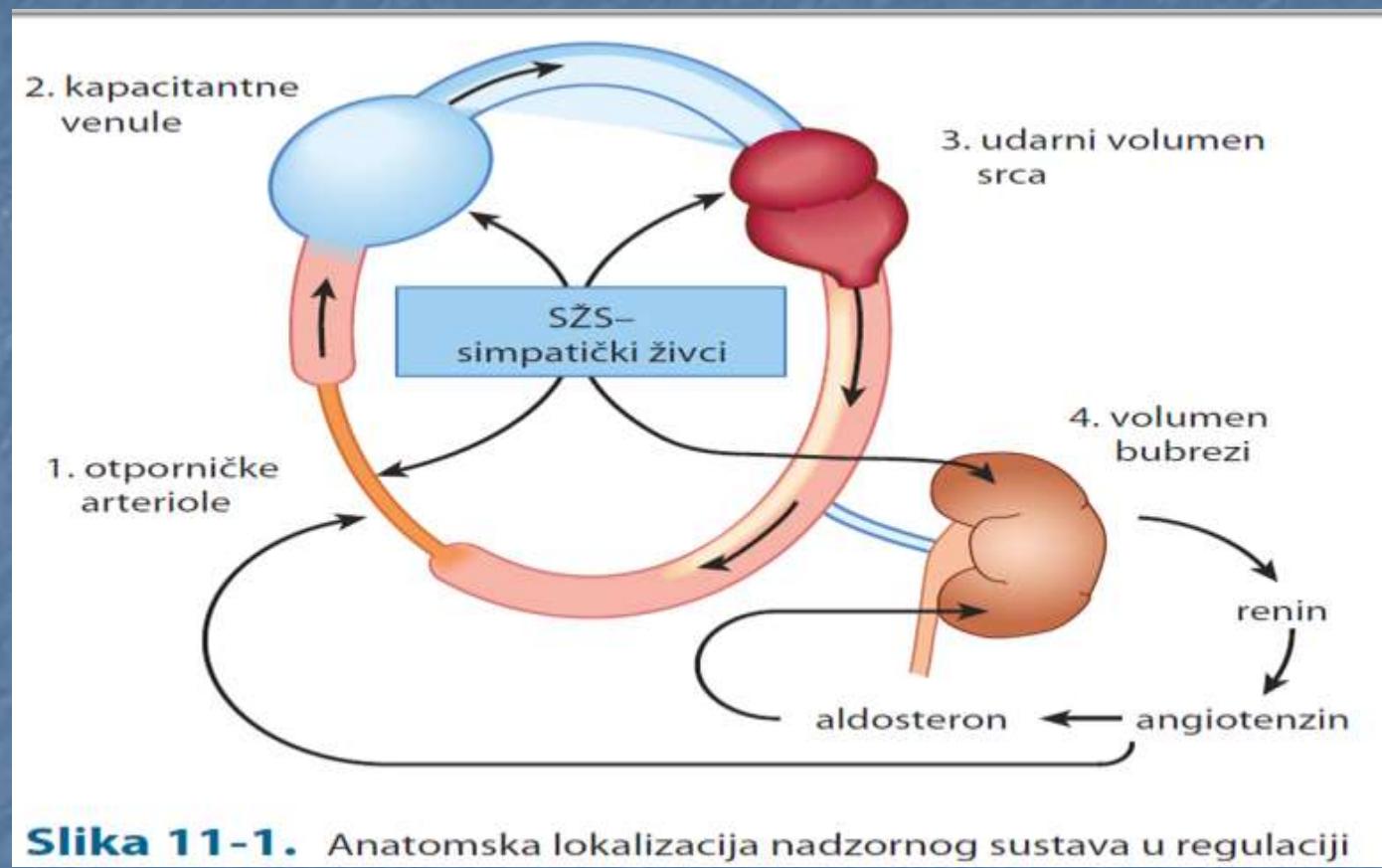

Lijekovi za liječenje hipertenzije

Normalna regulacija krvnog tlaka

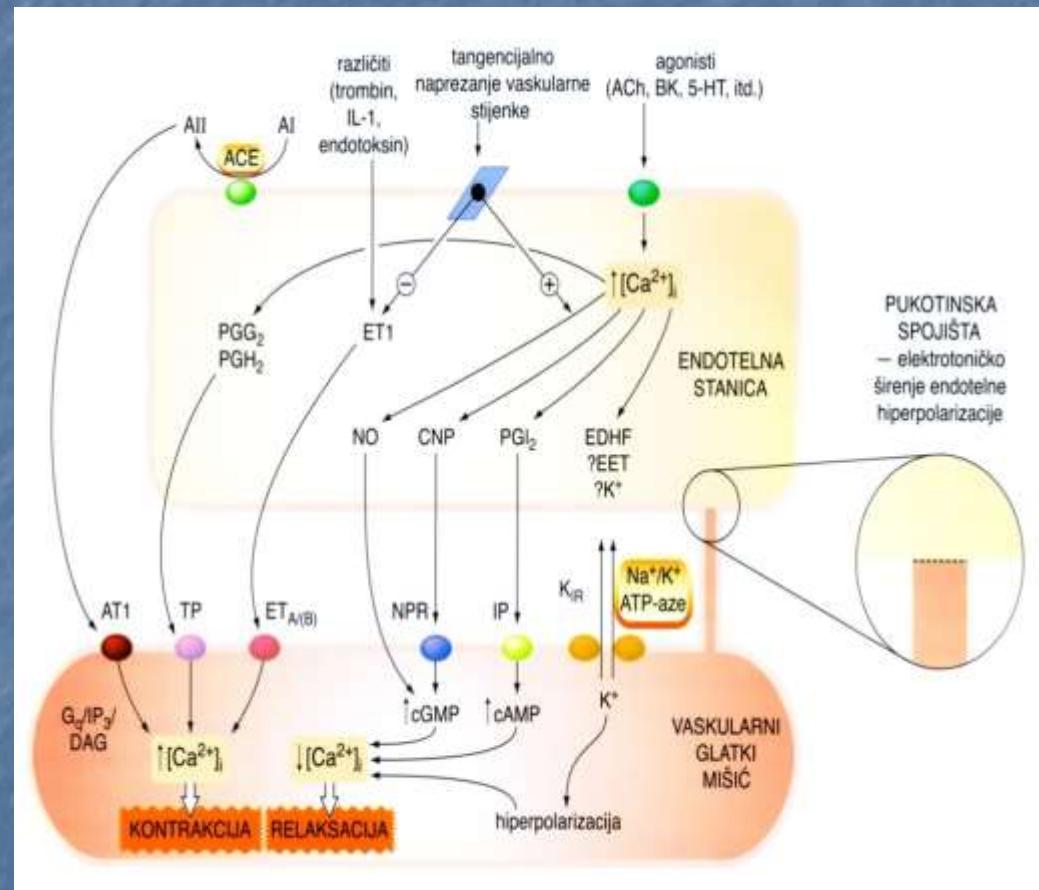

Slika 11-1. Anatomska lokalizacija nadzornog sustava u regulaciji

- Tlak = minutni volumen x periferni otpor
- Minutni volumen = frekvencija x udarni volumen

KONTROLA TONUSA KRVNIH ŽILA

- Koncentracija kalcija
bitan faktor
- Endotel
- Glatki mišići
- Prostaciklini
- Dušikov oksid – EDRF
- Angiotenzin
- EDHF
- C-natriuretski peptid
- Endotelin

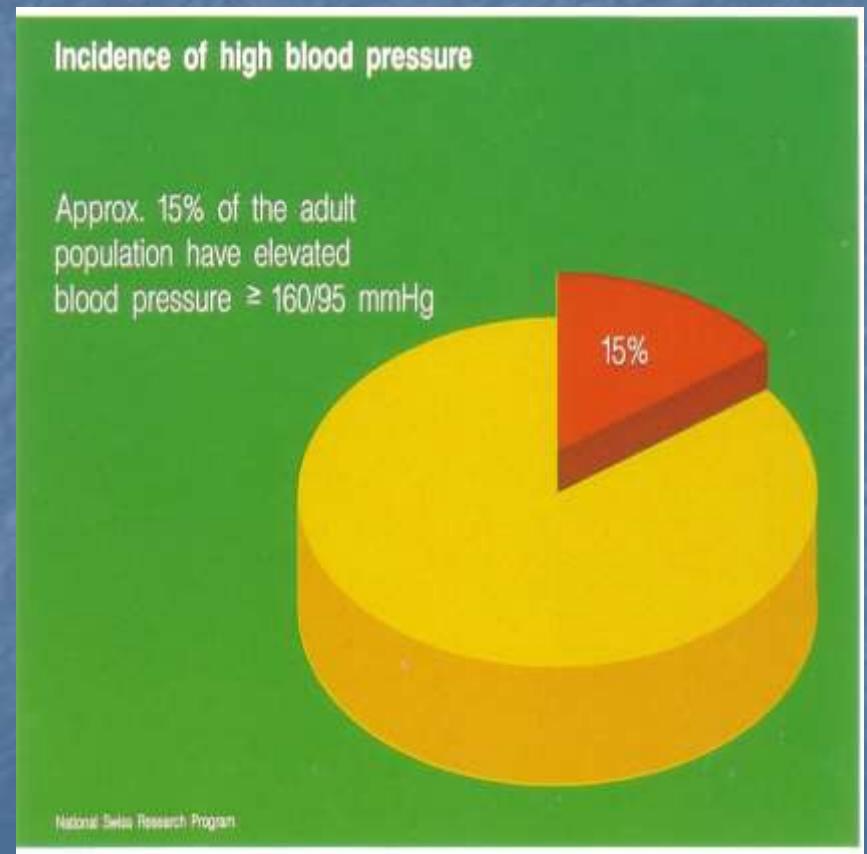

Podjela hipertenzije ESH-ESC

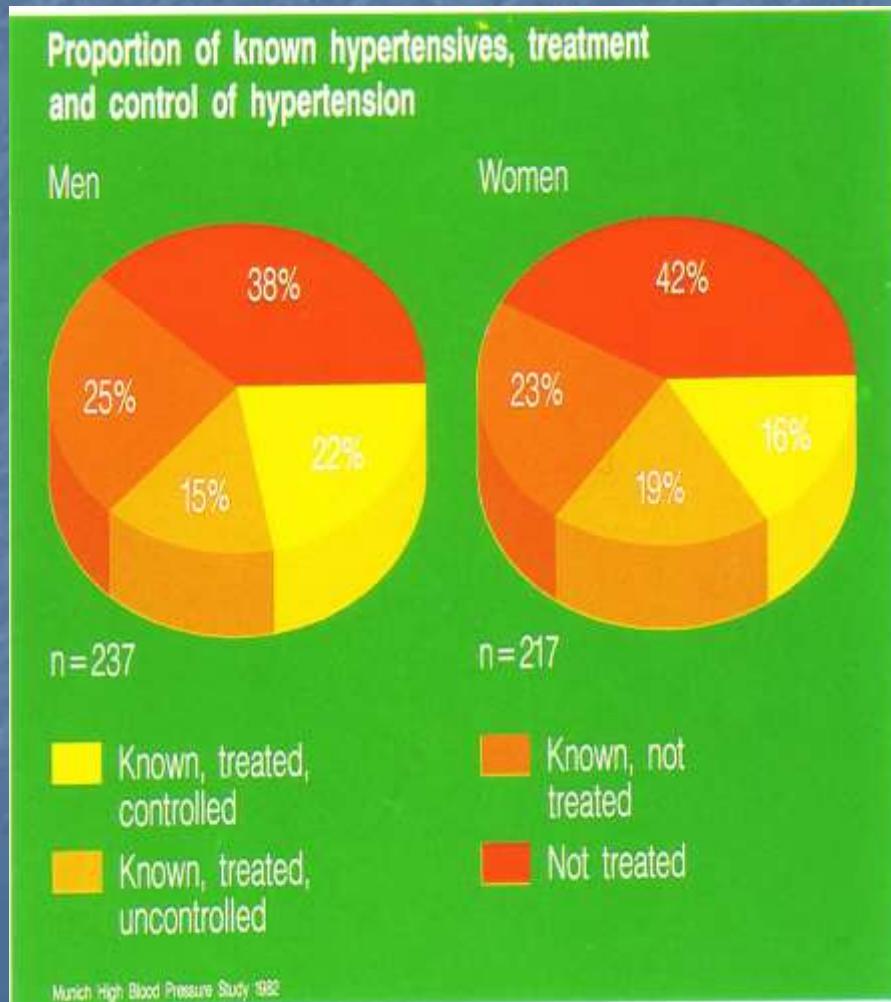
	sistolički tlak (mmHg)	dijastolički tlak (mmHg)
Optimalan	<120	<80
Normalan	120-129	80-84
Visoko normalan	130-139	85-89
Hipertenzija 1. stupnja	140-159	90-99
Hipertenzija 2. stupnja	160-179	100-109
Hipertenzija 3. stupnja	>180	>110
Izolirana sistolička hipertenzija	>140	<90

Učestalost hipertenzije

- 28-45% populacije boluje od hipertenzije
- 79% populacije starije od 65 godina boluje od hipertenzije

HIPERTENZIJA

- Učinkovitost liječenja
- pravilo polovine
- samo se 12.5% bolesnika učinkovito liječi

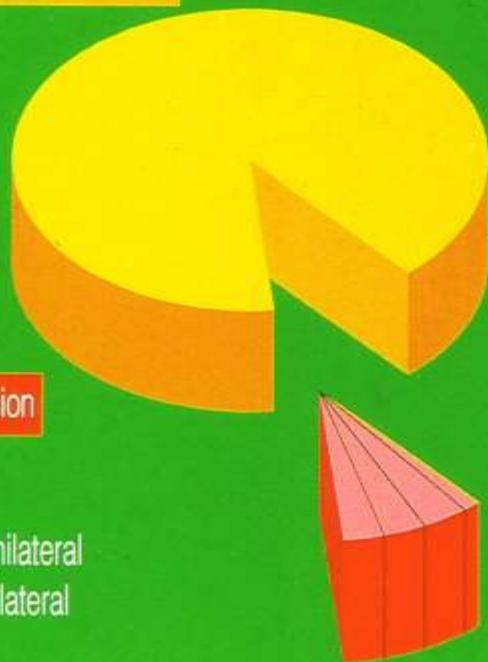
HIPERTENZIJA

- vrijednost arterijskog tlaka veća od **140/90 mmHg**
- očekivano trajanje života muškarca s 35 godina i tlakom **120/80 je 76** godina
- s tlakom **130/90 je 67.5** godina
- s tlakom **150/100 je 55** godina

HIPERTENZIJA

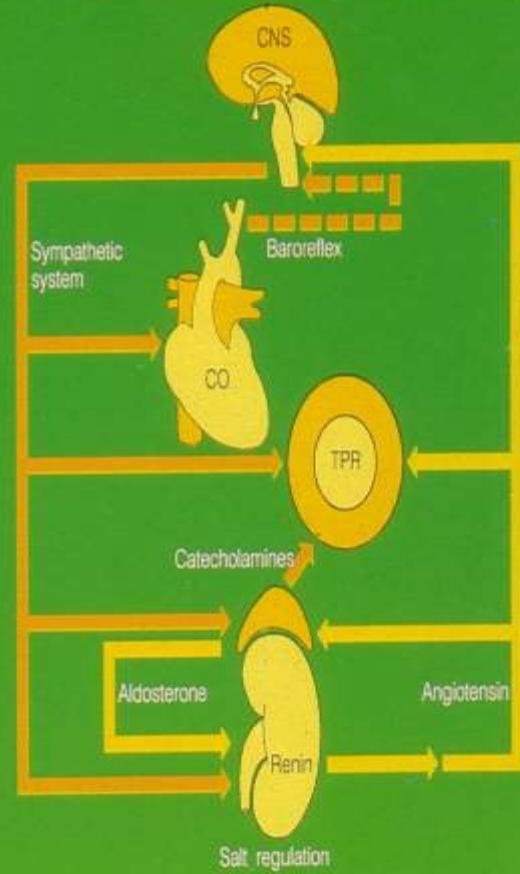
Causes of hypertension

90% primary (essential) hypertension

Pathophysiology of primary (essential) hypertension

Stress, sympathetic nervous system (Salt)
Genetic (unknown) factor

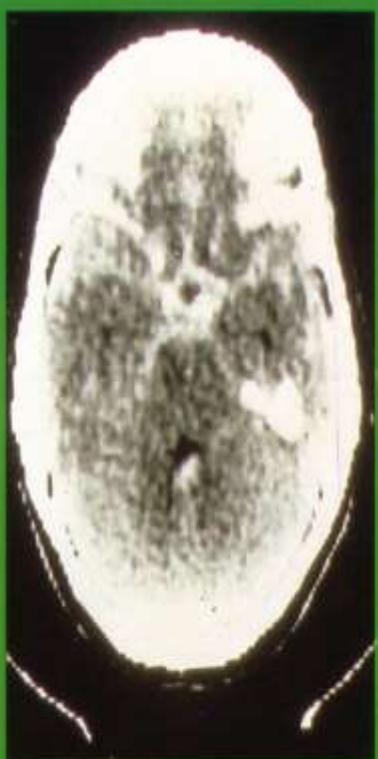

HIPERTENZIJA

Causes of neurogenic hypertension

Increased intracranial pressure
Subarachnoid hemorrhage
Cerebrovascular accident
Neoplasms

Poliomylitis
Guillain-Barré syndrome

Hypertension in pregnancy

Toxemia
Edema
Proteinuria
Hypertension

Preeclampsia
Headache
Flickering in front
of the eyes
Nausea
Vomiting

Eclampsia
Convulsions

HIPERTENZIJA

Organ damage: heart

Left ventricular hypertrophy
in ECG

Cardiomegaly in
chest X-ray

Organ damage: CNS

Ischemia

Hemorrhage

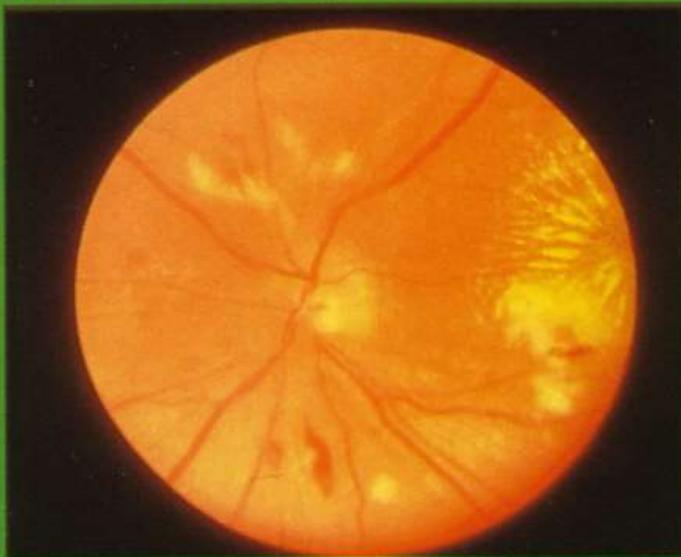
HIPERTENZIJA

Organ damage: retina

Fundus hypertonicus stage III

Hemorrhages

Cotton wool spots

Fundus hypertonicus stage IV

Papilledema

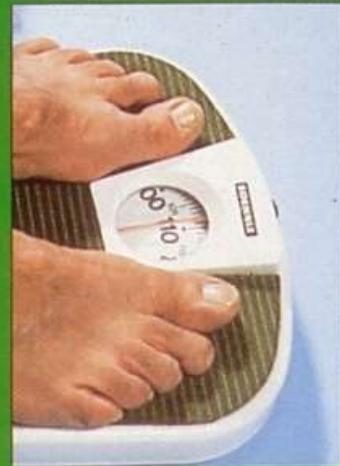

HIPERTENZIJA – TERAPIJA

Dijetni režim

Non-drug therapy

Weight reduction

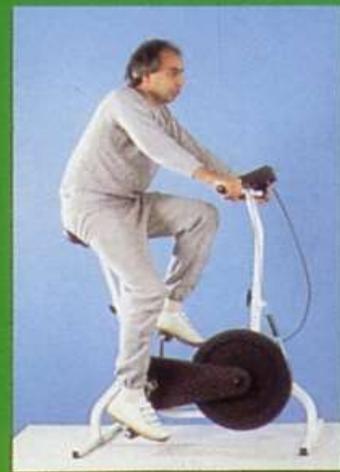
Salt restriction

Abstinence from smoking

Exercise

HIPERTENZIJA – TERAPIJA

Dijetni režim

■ **PREDNOSTI NEFARMAKOLOŠKOG PRISTUPA**

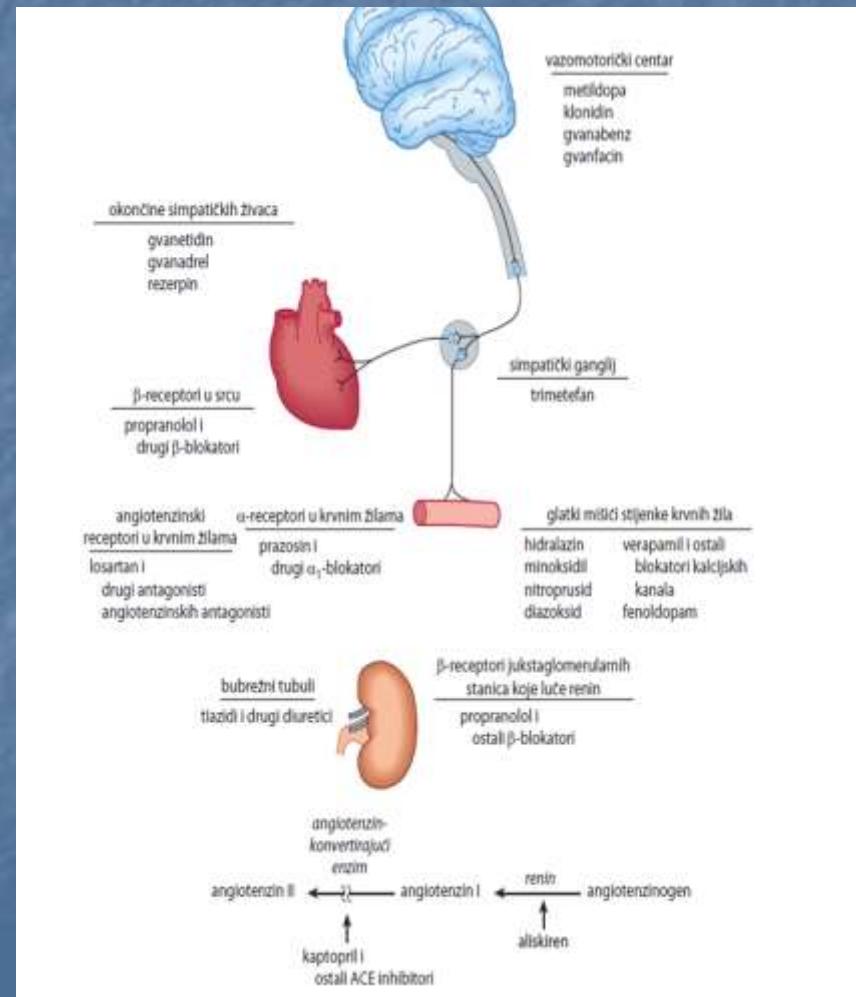
- Značajno sniženje tlaka bez lijekova
- Pojačavanje djelovanja lijekova
- Smanjenje hipertrofije lijevog ventrikula
- Smanjenje nuspojava lijekova (hipokalemija, hiperlipidemija)

■ **NEDOSTACI NEFARMAKOLOŠKOG PRISTUP**

- Zahtjeva puno rada, skup ?????
- Zahtjeva visoku motivaciju pacijenta i liječnika
- Zahtjeva stalno praćenje i poboljšavanje
- Ne štiti od kardiovaskularnih događaja kao lijekovi

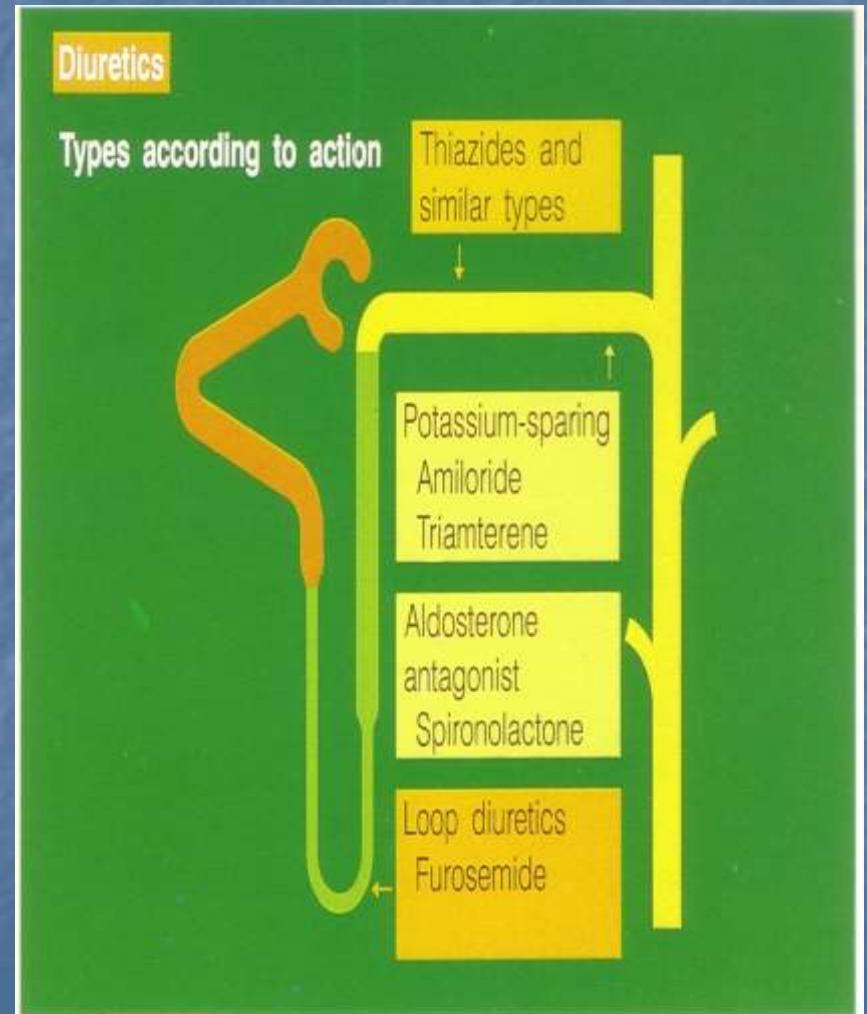
HIPERTENZIJA – TERAPIJA LIJEKOVI

- Diuretici
- Simpatolitici
 - Beta blokatori
 - Alfa blokatori
 - Centralni antihipertenzivi
- Izravni vazodilatatori
 - Antagonisti kalcija
- Inhibitori RAAS
 - ACE inhibitori
 - Blokatori AT receptora

DIURETICI

- Tiazidski diuretici,
diuretici henleove petlje,
kombinacije
- Hidrokortiazid,
klortalidon, indapamid,
furosemid, torasemid
- Uglavnom prva linija
- Smanjuju volumen
izvanstanične tekućine i
minutni volumen,
smanjuju periferni otpor

DIURETICI

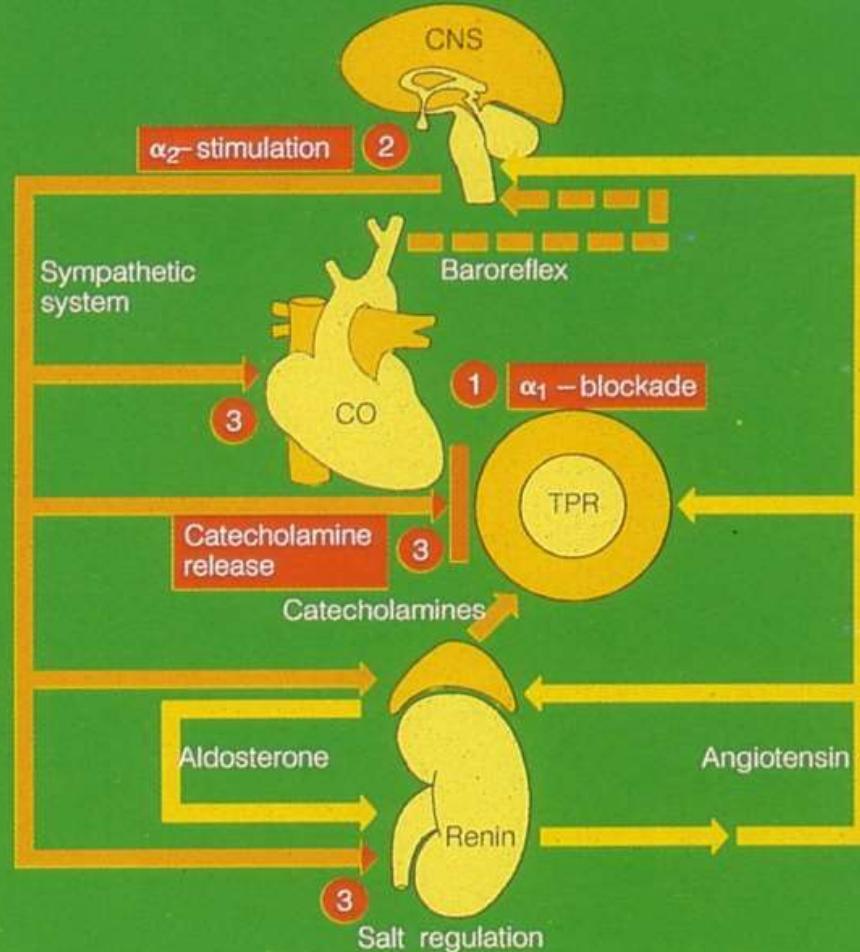
- 10-15 mmHg – sniženje tlaka
- kombinacije
- Smanjuju učestalost CVI i IM, hipertrofiju lijeve klijetke
- Liječenje sistoličke hipertenzije

Diuretics	
Main adverse reactions	
General	Lethargy Sytemma Orthostasis Impotence
Potassium-sparing	Potassium-eliminating
Hyperkalemia Gynecomastia, metrorrhagia (Spironolactone)	Hyperkalemia Hyperuricemia Possibly hyperlipidemia
Caution Renal failure Acidosis	Caution Digitalis

SIMPATOLITICI

Sympatholytics

Modes of action

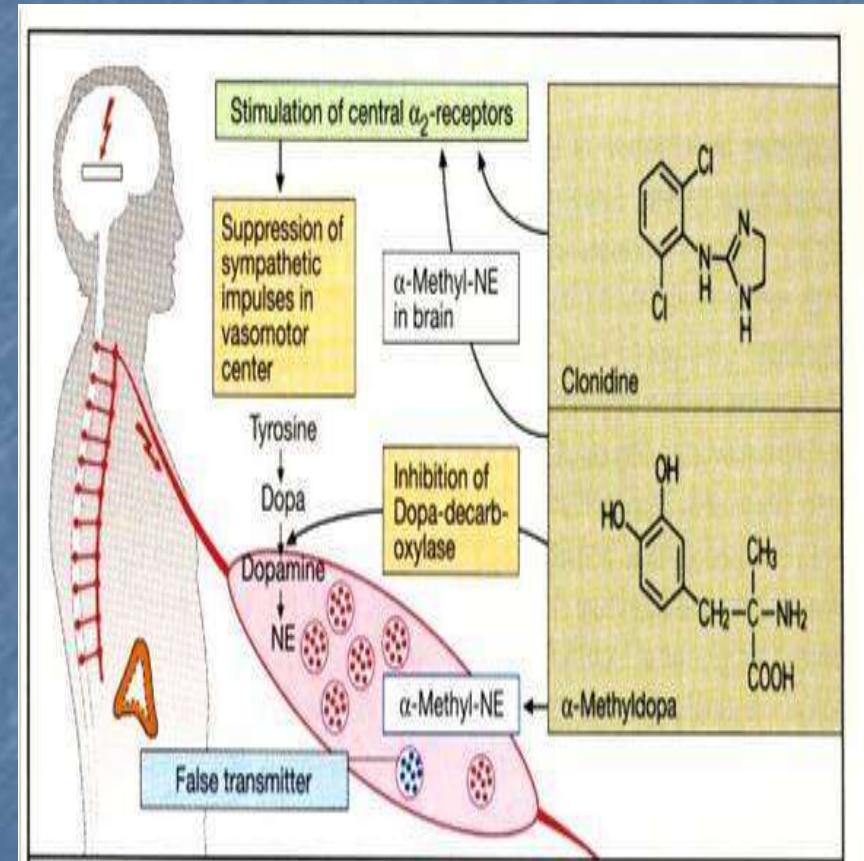

ANTIHIPERTENZIVI SA DJELOVANJEM NA CNS

- **KLONIDIN, MOKSONIDIN**
- Stimulacija alfa 2 receptora, parcijalni agonist alfa1 - periferija, hipotalamus, produljena moždina
- Blokada imidazolskih receptora
- Smanjuje udarni volumen i frekvenciju, povećava protok u bubrežima
- Dobra apsorpcija, transdermalni pripravci, poluvijek 12 sati
- Postupno snižavanje doze zbog hipertenzivnih kriza
- **Nuspojave:** sedacija, suha usta, probavni poremećaji, impotencija, depresija

ANTIHIPERTENZIVI SA DJELOVANJEM NA CNS

- **METILDOPA**
- Lažni prekursor katekolamina, agonist alfa receptora u CNSu
- Djeluje na alfa 1 i 2 receptore
- Liječenje **hipertenzije u trudnoći**
- **Nuspojave:** parkinsonizam, sedacija, ginekomastija, retencija vode, agranulocitoza, oštećenje jetre, ort. hipotenzija, noćne more
- GVANABENZ, GVANFACIN

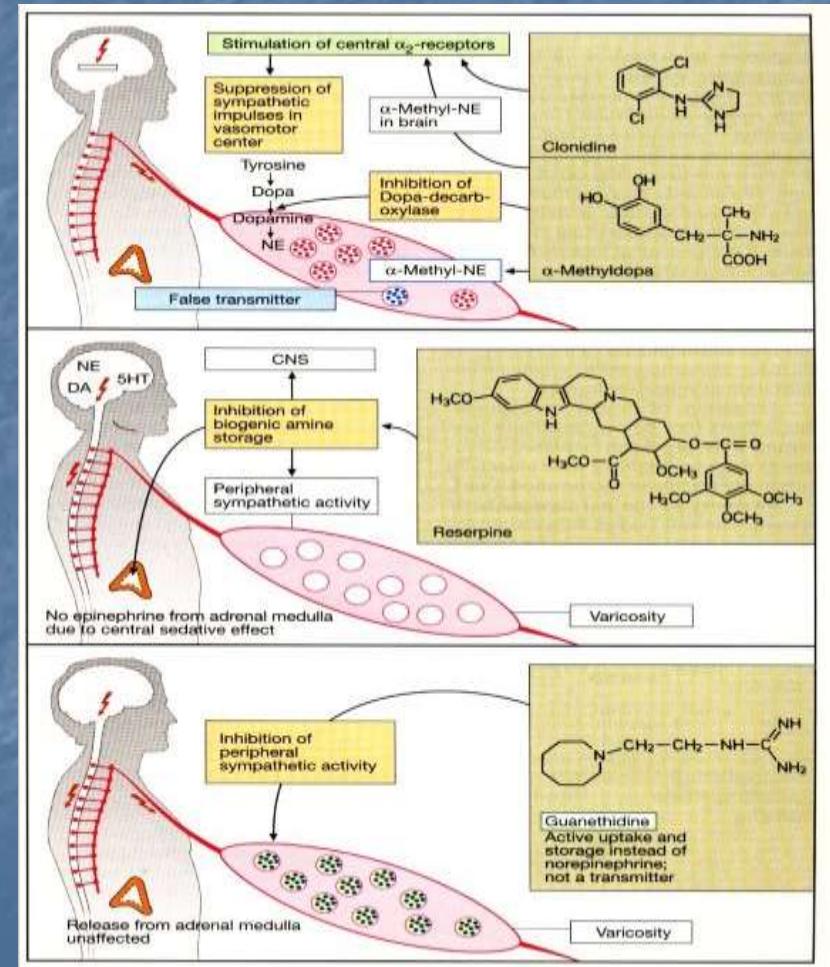

GANGLIOPLEGICI

- TRIMETAFAN
- Blokada nikotinskih receptora u vegetativnim ganglijima
- Blokada simpatikusa i parasimpatikusa
- Brojne nuspojave – rijetka primjena
- Hipertenzivne krize, disekantne aneurizme i neurokirurški zahvati

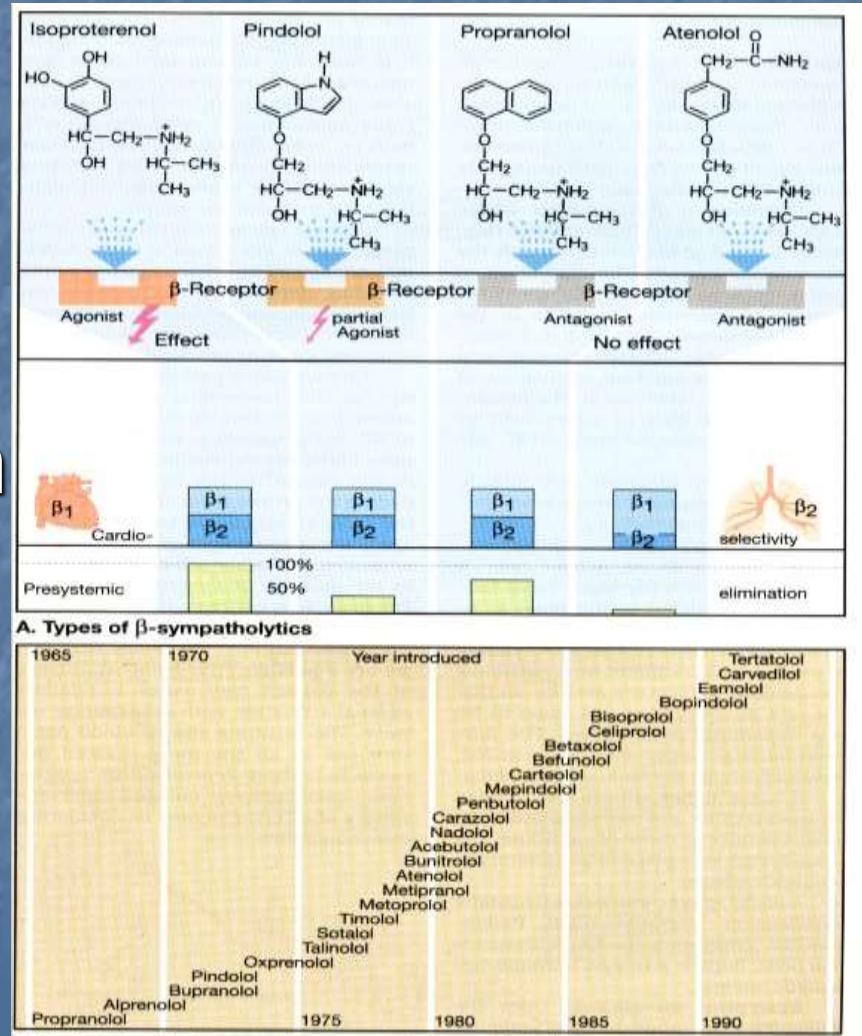
BLOKATORI ADRENERGIČNIH NEURONA

- Snažni antihipertenzivi
 - farmakološka simpatektomija
- Ometaju funkciju sinaptičkih mjehurića
- **GVANETIDIN** – ulazi u vezikule i izbacuje NA
- **REZERPIN** – ireverzibilna bokada vezikularnog unositelja

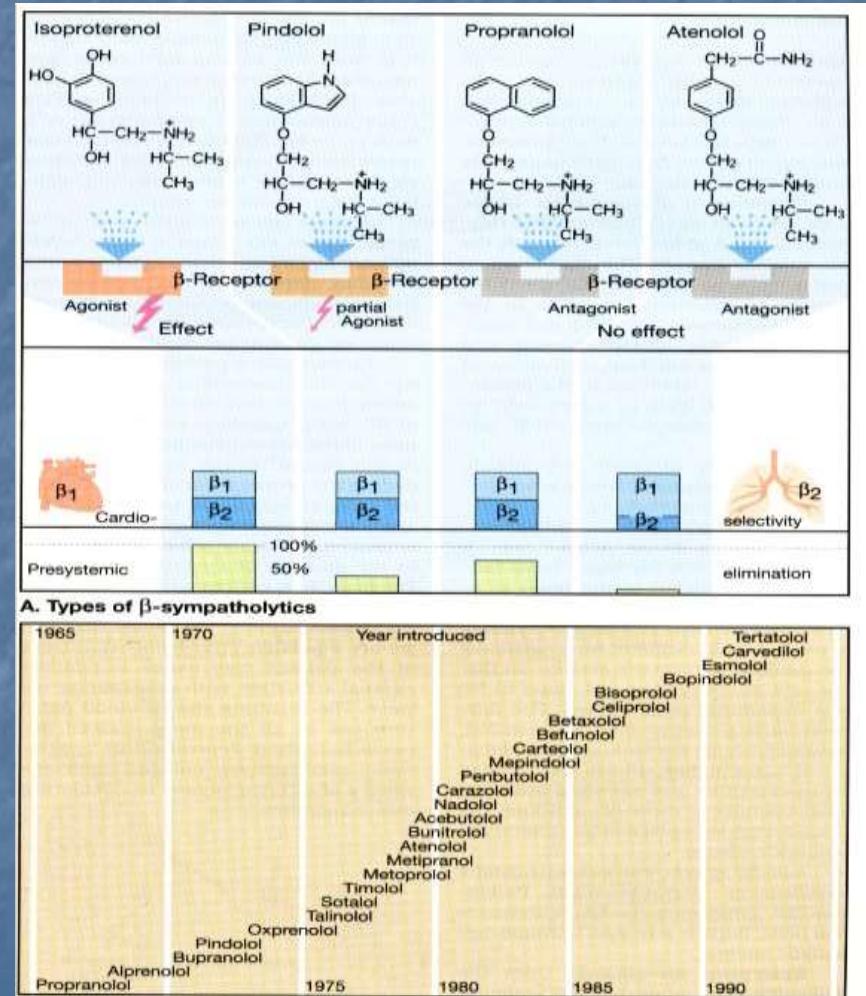
ANTAGONISTI BETA RECEPTORA

- Neselektivni antagonisti beta receptora –
PROPRANOLOL – prototip beta blokatora
- Selektivni blokatori beta 1 receptora –
ATENOLOL,
METOPROLOL,
BISOPROLOL

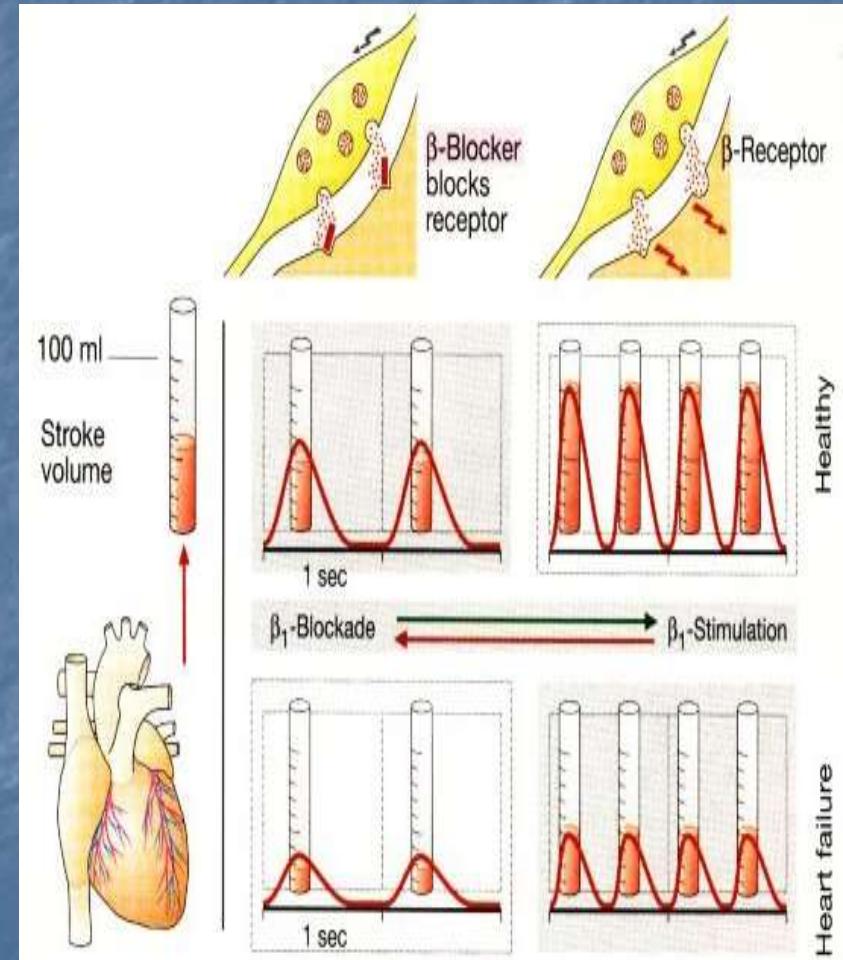
ANTAGONISTI BETA RECEPTORA

- Parcijalni agonisti beta receptora – PINDOLOL, ACEBUTOLOL
- Neselektivni antagonisti alfa i beta receptora – LABETALOL, KARVEDILOL
- Nebivolol, esmolol

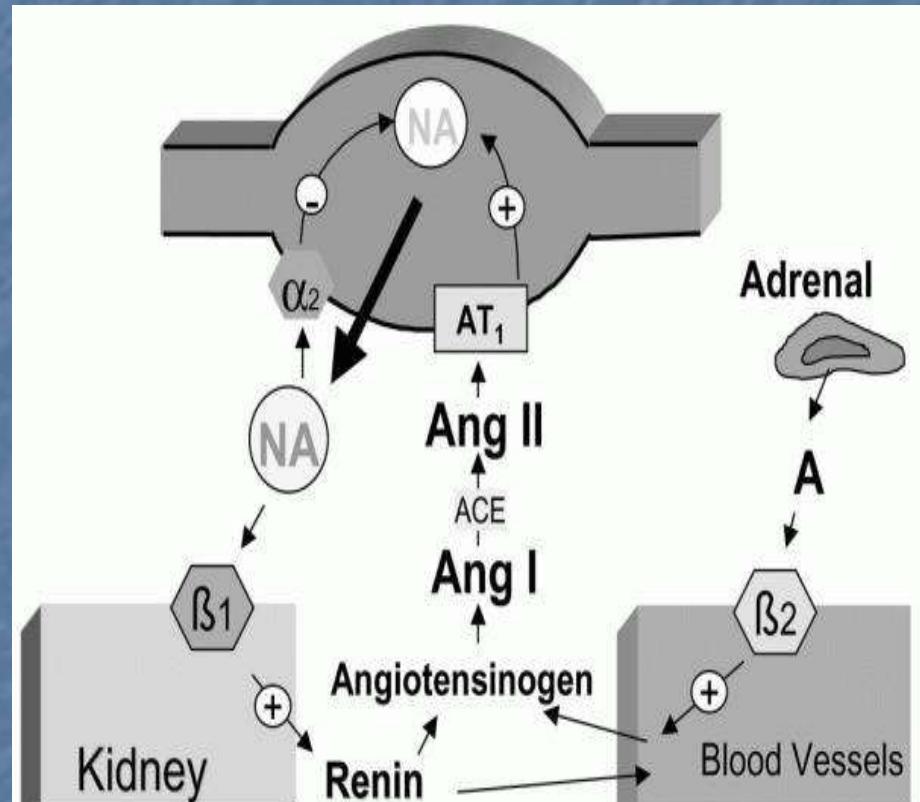
ANTAGONISTI BETA RECEPTORA

- UČINCI NA KVS
- Smanjuju snagu srčane kontrakcije
- Smanjuju srčanu frekvenciju
- Smanjuju minutni volumen
- Smanjuju potrošnju kisika
- Usporavaju AV provođenje

ANTAGONISTI BETA RECEPTORA

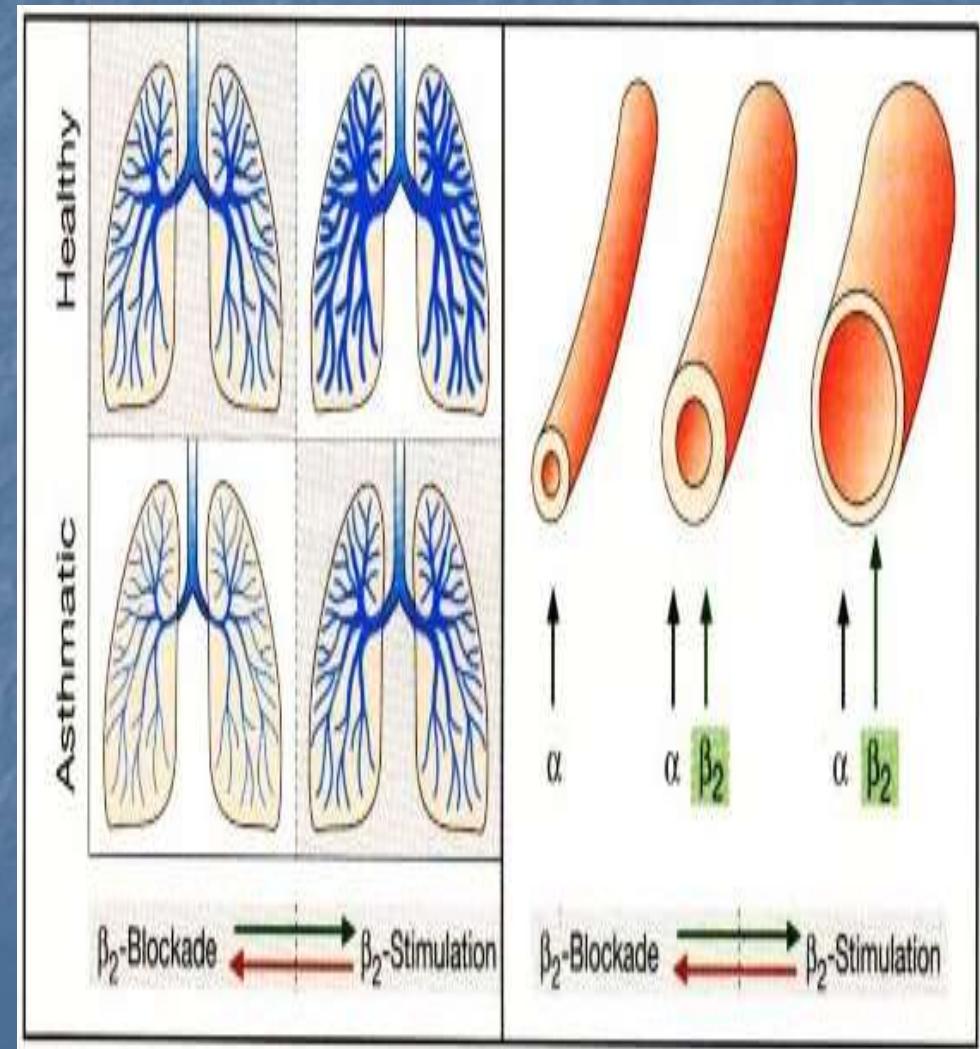
- OSTALI UČINCI
- Smanjuju otpuštanje renina
- Smanjuju lipolizu
- Smanjuju glikogenolizu
- Smanjuju središnju simpatičku aktivnost

Rump LC Journal of Clinical and Basic Cardiology 2001; 4 (Issue 3): 179-182 ©

ANTAGONISTI BETA RECEPTORA

- NEPOŽELJNI UČINCI
- zatajenje srca
- bradikardija
- astma
- hipoglikemija
- umor
- hladni ekstremiteti
- seksualna disfunkcija
- sedacija
- depresija

BLOKATORI ADRENERGIČNIH ALFA RECEPTORA

- Alfa 1 i alfa 2 receptori
- Neselektivni i selektivni blokatori
- Neselektivni: **Fentolamin**
- **Fenoksibenzamin** – ireverzibilna blokada alfa receptora
- Liječenje i dijagnoza feokromocitoma

BLOKATORI ADRENERGIČNIH ALFA RECEPTORA

- **PRAZOSIN, DOKSAZOSIN, TERAZOSIN:** selektivni alafa 1 blokator
- Ortostatska hipotenzija, tahikardija, impotencija
- Liječenje visokog tlaka i hipertrofije prostate
- **URAPIDIL** – blokira alfa 1 i 5HT receptora – hipertenzivne krize

Sympatholytics

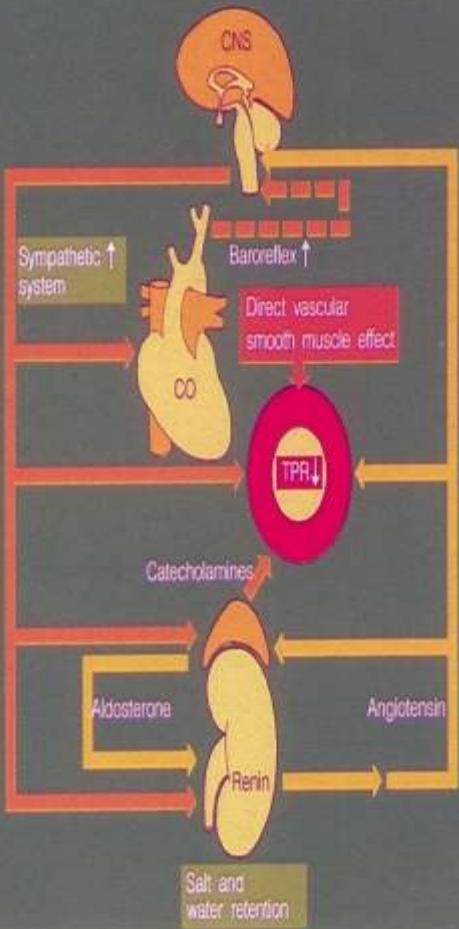
Main adverse reactions

1. Prazosine	Orthostasis on first dose and when dosage is increased
2. General	Sedation, depression, dryness of mouth, sexual function ↓
Clonidine, guanfacine	Rebound hypertension on withdrawal
Methyldopa	Orthostasis, hepatitis, hemolytic anemia
3. Debrisoquine	Orthostasis
Reserpine	Depression, gastrointestinal bleeding

VAZODILATATORI

Vasodilators

Action

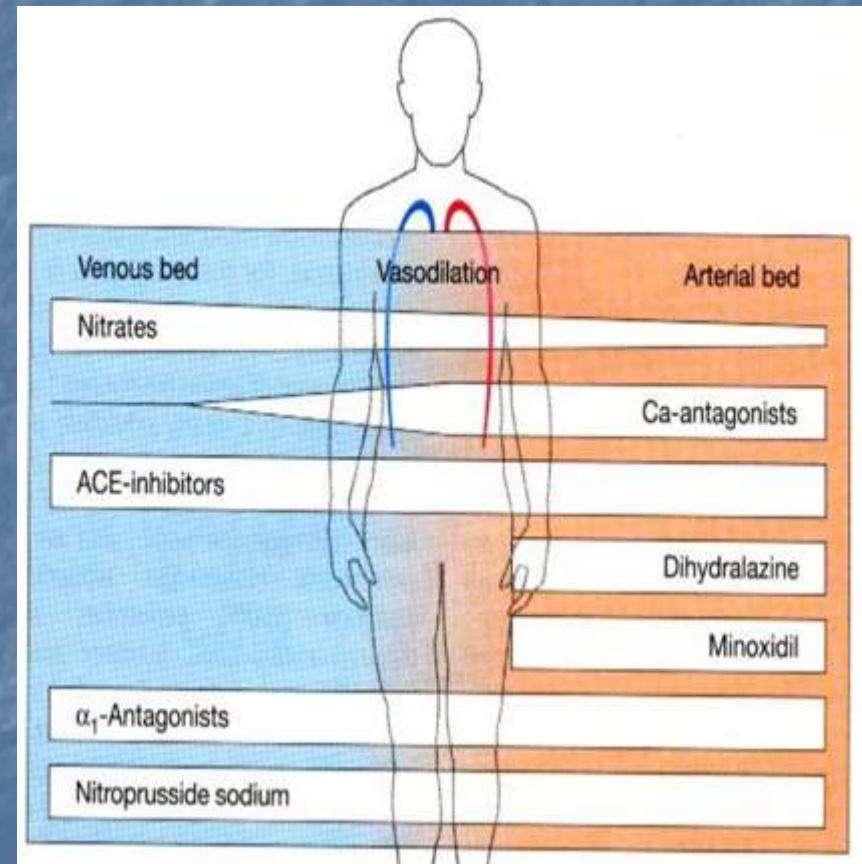
Vasodilators

Dosage and pharmacological characteristics

	Dose in mg/day	Pharmacological characteristics
Hydralazine	50 – 200	Augments renal and cerebral blood flows
Endralazine	10 – 20	
Minoxidil	5 – 60	Potent oral vasodilator
Sodium nitroprusside i.v. emergency therapy	3 µg/kg/min	
	Dose adjustment	

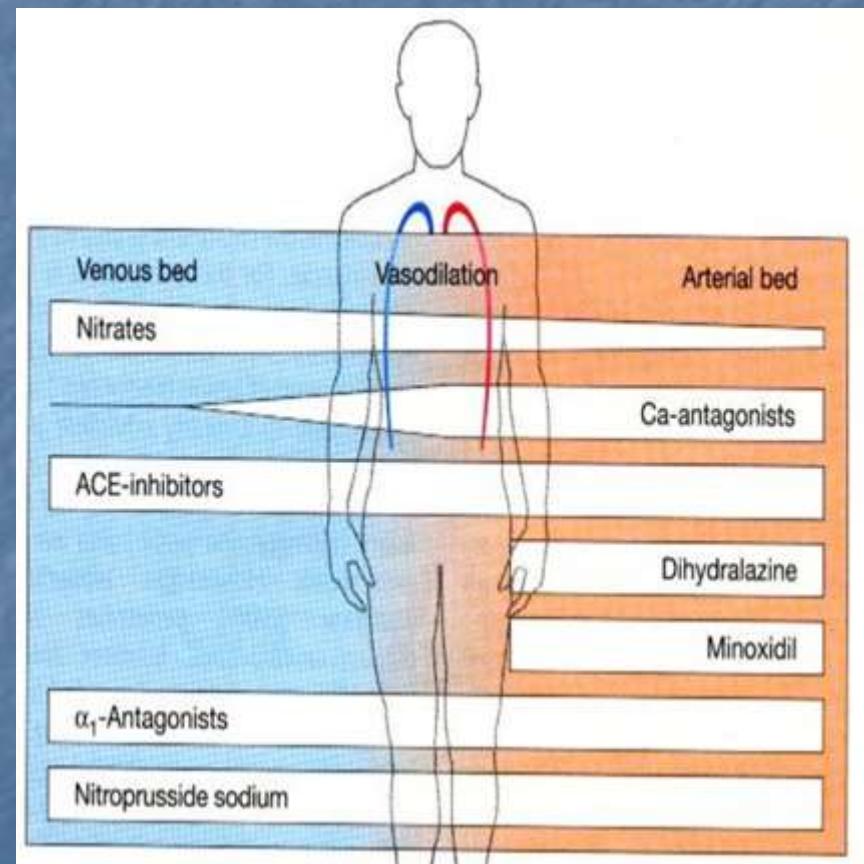
VAZODILATATORI

- **HIDRALAZIN**
- Oslobađa NO iz endotela
- Jači učinak na arteriole i dijastolički tlak
- Aktivacija kompenzacijских mehanizama – neophodna kombinacija s drugim lijekovima
- Brza i spora acetilacija
- Liječenje hipertenzije u trudnoći
- **Nuspojave:** tahikardija, glavobolja, znojenje, crvenilo, lupus eritematodes, tromboflebitis

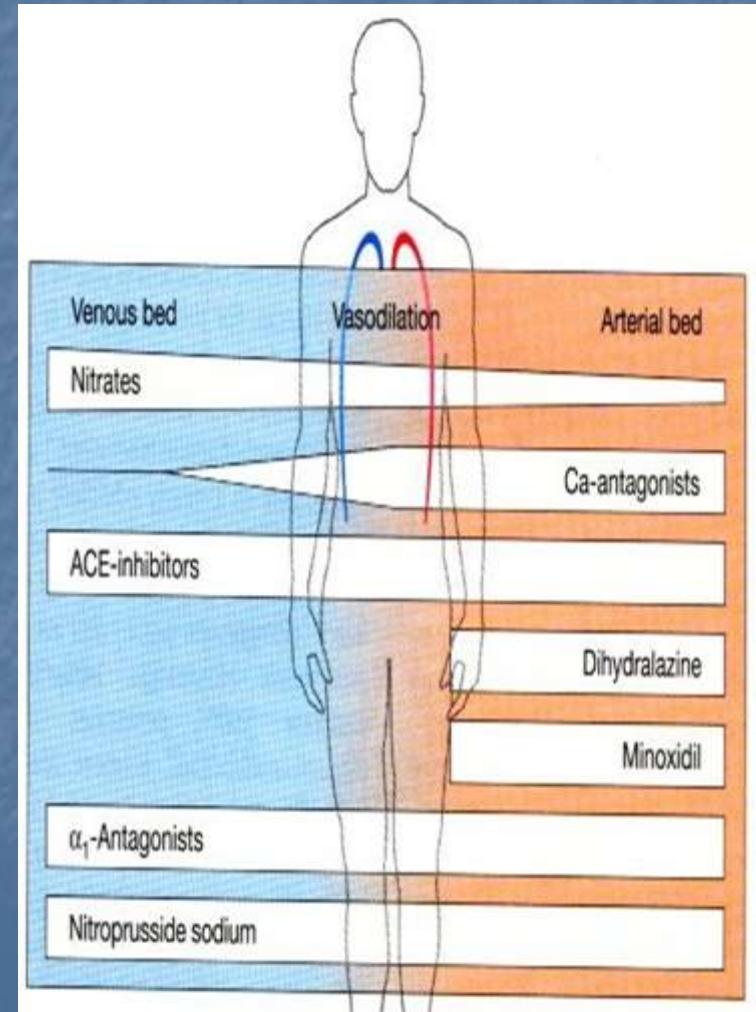
VAZODILATATORI

- **MINOKSIDIL**
- Otvara kalijeve kanale
- Širi arteriole, smanjuje sistolički i dijastolički tlak
- Kombinacije s drugim antihipertenzivima
- Lokalno s primjenjuje kod alopecije
- **Nuspojave:** hipertrihozza, zastoj tekućine, palpitacije

VAZODILATATORI

- NATRIJ-NITROPRUSID
- Jaki antihipertenziv
- Parenteralna primjena - infuzija
- Osjetljiv na svjetlost
- Liječenje hipertenzivnih kriza i zatajenja srca
- U kontaktu s eritrocitima stvara NO
- Širi vene i arterije
- Brzi nastup djelovanja i brzi prestanak
- **Nuspojave:** acidozna, aritmije, hipotenzija, trovanje cijanidima

VAZODILATATORI

- **DIAZOKSID**
- Intravenska primjena
- Liječenje hipertenzivnih kriza
- Aktivira kalijeve i o ATP-u ovisne kalijeve kanale
- Jaka veza s albuminima
- **Nuspojave:** smanjuje lučenje inzulina, retencija vode, hipotenzija, CVI, IM – zbog aktivacije simpatikusa

VAZODILATATORI

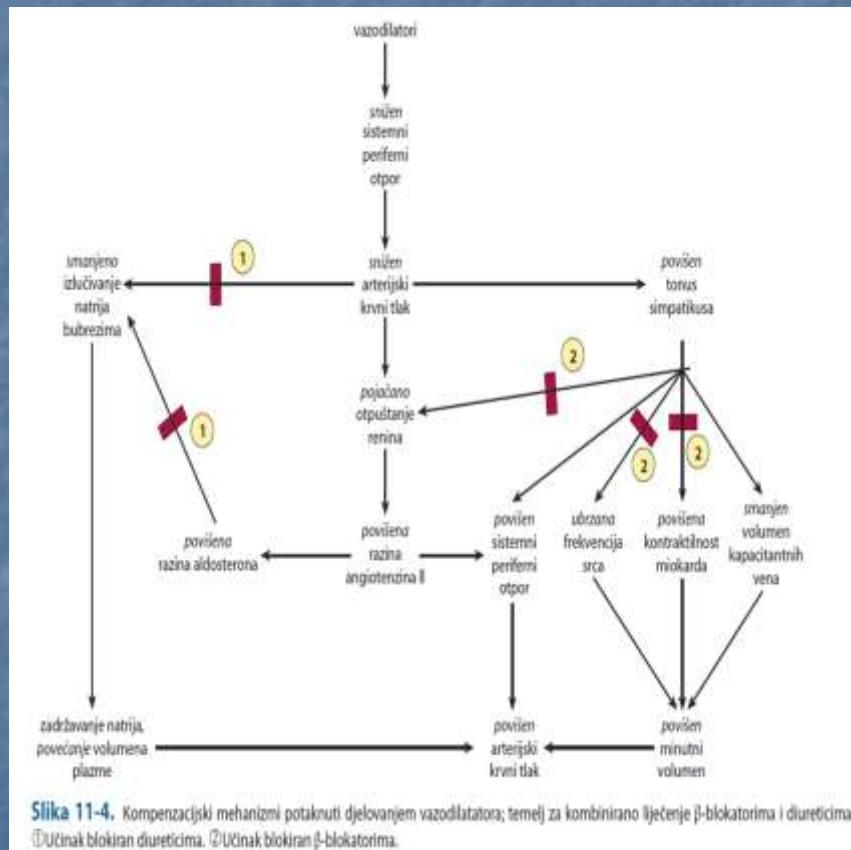
- **FENOLDOPAM**
- Agonist D1 receptora
- Dilatacija arteriola i natriureza
- Liječenje hipertenzivnih kriza – infuzija
- Nuspjave: glavobolja, crvenilo lica, tahikardija, glaukom

VAZODILATATORI

Tablica 11-3. Mehanizmi djelovanja vazodilatatora

Mehanizam	Primjeri
otpuštanje dušikova oksida iz endotela	nitroprusid, hidralazin, nitrati ¹ , histamin, acetilkolin
inhibicija utoka kalcija	verapamil, diltiazem, nifedipin
hiperpolarizacija glatkih mišićnih stanica krvnih žila otvaranjem kalijskih kanala	minoksidil, diazoksid
stimulacija dopaminskih receptora	fenoldopam

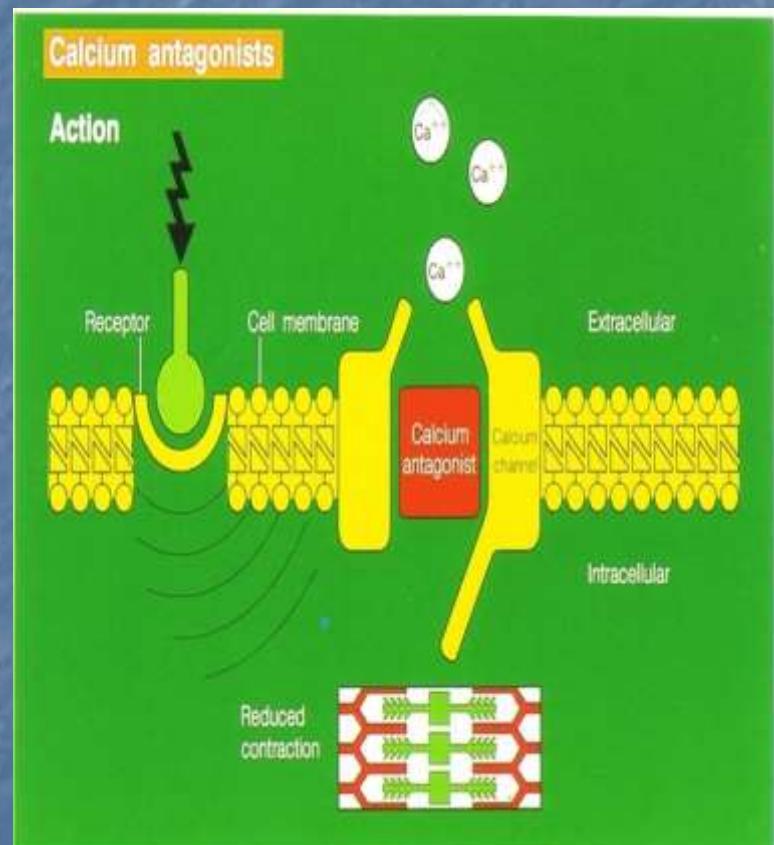
¹ vidi 12. pogl.

Slika 11-4. Kompenzacinski mehanizmi potaknuti djelovanjem vazodilatatora; temelj za kombinirano lijecenje β -blokatorima i diureticima.
 (D)Učinak blokiran diureticima. (B)Učinak blokiran β -blokatorima.

BLOKATORI KALCIJSKIH KANALA

- L,N,P,T kanali
- Blokatori kalcijskih kanala - L tip
- Fenilalkilamini, benzotiazepini, dihidropiridini
- **Amlodipin, nifedipin, lacidipin**
- Učinci na arteriole
- Liječenje hipertenzije, angine pectoris, migrena, R. Sindrom, spazam arterija

BLOKATORI KALCIJSKIH KANALA

Tablica 12-5. Klinička farmakologija nekoliko blokatora kalcijskih kanala

Lijek	Oralna bioraspoloživost (%)	Poluvijek eliminacije (h)	Indikacije	Doziranje
Dihidropiridini				
amlodipin	65–90	30–50	angina, hipertenzija	oralno, 1 × 5-10 mg na dan
felodipin	15–20	11–16	hipertenzija, Raynaudov fenomen	oralno, 1 × 5-10 mg na dan
isradipin	15–25	8	hipertenzija	oralno, 2 × 2,5-10 mg na dan
nikardipin	35	2–4	angina, hipertenzija	oralno, 3 × 20-40 mg na dan
nifedipin	45–70	4	angina, hipertenzija, Raynaudov fenomen	3-10 µg/kg iv.; oralno 3 × 20-40 mg na dan
nimodipin	13	1–2	subarahnoidalno krvarenje	20 mg oralno svaka 4 sata
nisoldipin	<10	6–12	hipertenzija	oralno, 1 × 20-40 mg na dan
nitrendipin	10–30	5–12	u razvoju	oralno, 1-2 × 20 mg na dan
Ostali				
diltiazem	40–65	3–4	angina, hipertenzija, Raynaudov fenomen	75-150 µg/kg iv.; oralno, 4 × 30-80 mg na dan
verapamil	20-35	6	angina, hipertenzija, Raynaudov fenomen	75-150 µg/kg iv.; oralno, 3 × 80-160 mg na dan

BLOKATORI KALCIJSKIH KANALA

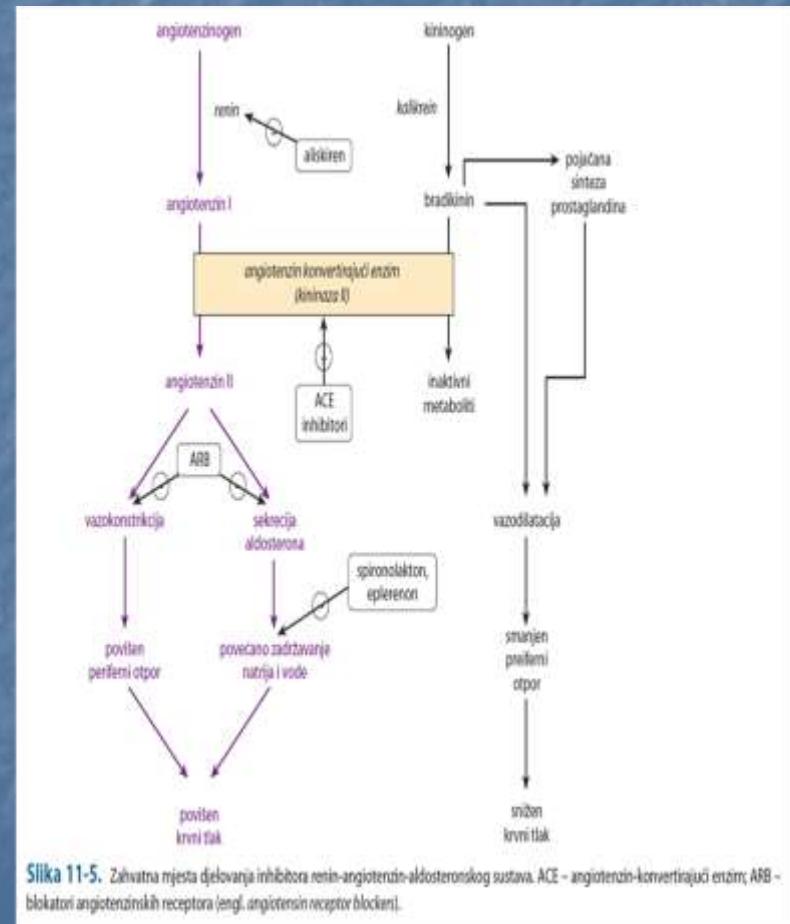
Calcium antagonists

Dosage and adverse reactions

	Amlodipin lacidipin	Nifedipine Nitrendipine	Verapamil	Diltiazem
Dose in mg/day		40 – 80 (nif.) 10 – 40 (nitr.)	120 – 480	180 – 360
Adverse reactions		Headache calf edema, flushing	Constipation	Gastro- intestinal symptoms
Caution			Sick sinus node AV heart blocks II and III Heart failure	
Interaction			Poss. digitalis Poss. beta blockers	

RENIN ANGIOTENZINOGEN ANGIOTENZIN

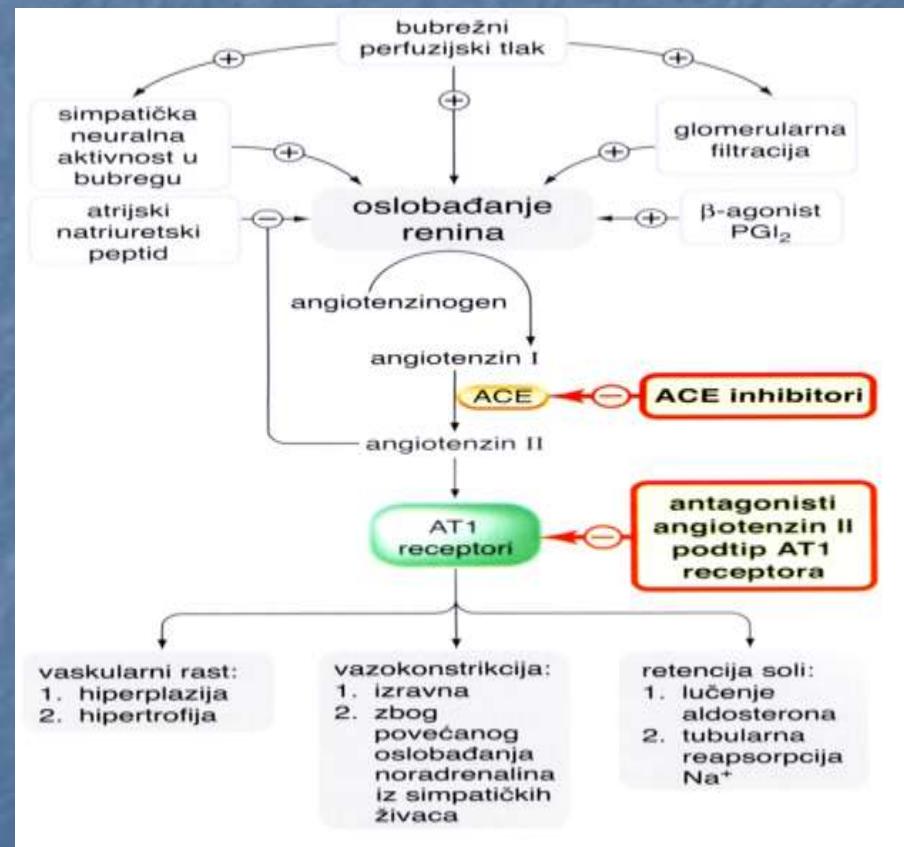
- Renin iz jukstaglomerularnog aparata
- Angiotenzin nastaje u krvnim žilama, osobito pluća
- Jaki vazokonstriktor s učincima na aldosteron
- Djeluje na angiotenzionske receptore

Slika 11-5. Zahvatna mesta djelovanja inhibitora renin-angiotenzin-aldosteronskog sustava. ACE = angiotenzin-konvertirajući enzim; AII = blokator angiotenzinskih receptora (engl. angiotensin receptor blocker).

INHIBITORI ANGIOTENZIN KONVERTAZE

- **Kaptopril, enelpril, lizinopril, ramipril....**
- Vecinom su predlijekovi
- Ne mijenjaju frekvenciju ni minutni volumen te zbog toga nema refleksne aktivacije simpatikusa
- Inhibiraju nastanak angiotenzina i razgradnju bradikinina
- **Indikacije:** hipertenzija, sistolička disfunkcija srca, infarkt miokarda, dijabetička nefropatija,

INHIBITORI ANGIOTENZIN KONVERTAZE

CEIs

Dosage and adverse reactions

	Captopril	Enalapril
Dose in mg/day	25 – 100	10 – 40
Adverse reactions	Rash Sense of taste ↓ Leukopenia Proteinuria	Suhi kašalj Trudnoća
Caution	Hypotension Renal failure in bilateral renal artery stenosis Potassium-sparing diuretics	
Potentiation	With diuretics (renin stimulation)	

BLOKATORI ANGIOTENZINSKIH RECEPTORA

- Losartan, valsartan, irbesartan
- Blokada AT1 receptora – nalaze se u krvnim žilama, srcu, bubrežima, mozgu, nadbubrežnoj žljezdi
- Visoka cijena – zamjena za ACE inhibitore
- Kontaindicirani u trudnoći i dojenju
- Nuspojave: hipotenzija, hiperkalijemija, smanjenje bubrežne funkcije

Antagonisti renina

- Aliskiren
- Novi pristup u lijecenju hipertenzije
- Inhibiranje RAAS sustava ACEI može biti nepotpuno jer nema povratne sprege Ang II na izlucivanje renina te prema tome renin raste
- Smanjuje aktivnost renina u plazmi i spriječava njegov porast koji inace nastaje koristenjem ACEI, sartana ili diuretika

UČINAK ANTIHIPERTENZIVA NA METABOLIZAM UGLJIKOHIDRATA

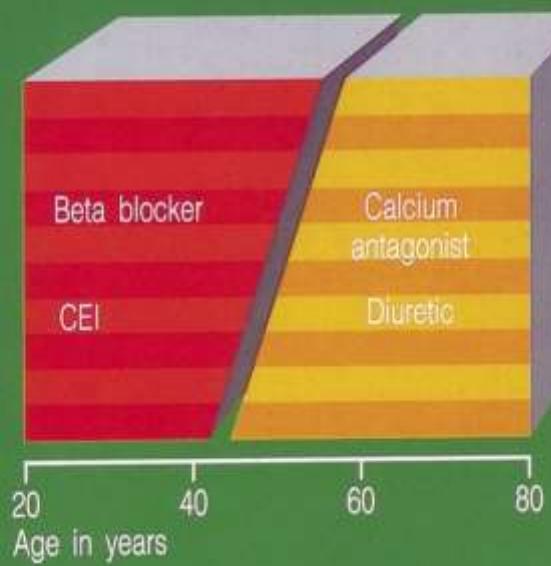
	osjetljivost na inzulin	tolerancija glukoze
Tiazidi	-	-
Beta blokatori		
- neselektivni	-	-
- selektivni	-	-
- s agonističkim učinkom	0	0
Kalcijevi antagonisti	0	0
ACE inhibitori	+	+
A II antagonisti	0	0
Alfa1 blokatori	+	+

UČINAK ANTIHIPERTENZIVA NA METABOLIZAM LIPIDA

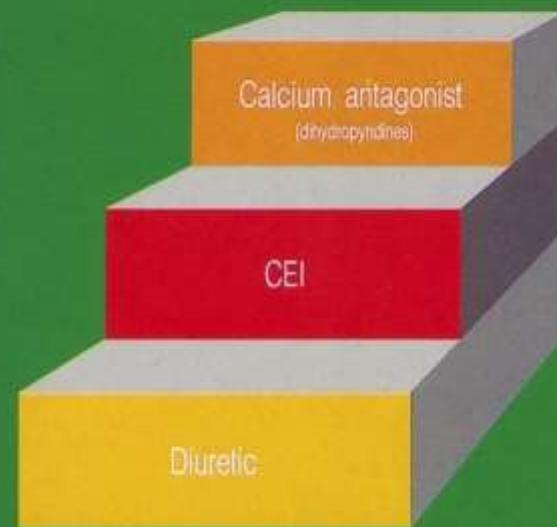
	Ukupni kolesterol	LDL kolesterol	HDL kolesterol	Trigliceridi
Diuretici				
- Tiazidi	+	+	0	+
- petlje	+	+	0	+
- spironolakton		0	0	0
Beta blokatori				
- neselektivni	0	0	-	+
- selektivni	0	0	-	+
- s agonističkim učinkom	0	0	0	0
Kalcijevi antagonisti	0	0	0	0
ACE inhibitori	0	0	0	0
A II antagonisti	0	0	0	0
Alfa1 blokatori	-	-	+	-

HIPERTENZIJA - LIJEČENJE

Age-related basic antihypertensive therapy

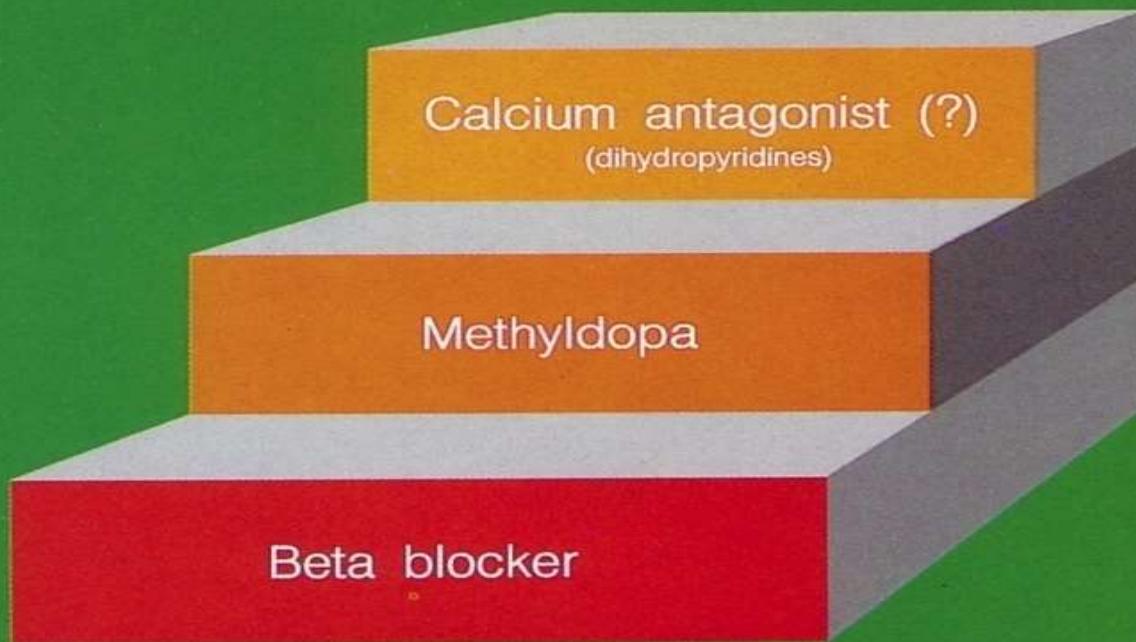

Hypertension and heart failure

HIPERTENZIJA - LIJEČENJE

Hypertension and pregnancy

HIPERTENZIJA - LIJEČENJE

Klinička situacija	Poželjna terapija	Zahtjeva nadziranu primjenu	Relativno ili absolutno kontraindicirani
Angina pektoris	beta blokatori, antagonisti kalcija	-	Direktni vazodilatatori
Bradikardija, srčani blok, poremećaji sinusnog ritma	-	-	beta blokatori, verapamil, diltiazem
Zatajenje srca	diuretici, ACE inhibitori	-	beta blokatori, antagonisti kalcija
Hipertrofična kardiomiopatija s izrazitom dijastoličkom disfunkcijom	beta blokatori, diltiazem, verapamil	-	diuretici, ACE inhibitori, alfa1 blokatori, hidralazin, minoksidil
Hiperdinamička cirkulacija	beta blokatori	-	direktni vazodilatatori
Periferna arterijska okluzivna bolest	-	beta blokatori	-
Stanje nakon infarkta miokarda	beta blokatori bez simpatomimetičke aktivnosti	-	direktni vazodilatatori

HIPERTENZIJA – LIJEČENJE

Ovisno o bubrežnoj funkciji

Klinička situacija	Poželjna terapija	Zahtjeva nadziranu primjenu	Relativno ili absolutno kontraindicirani
Bilateralna stenoza renalne arterije	-	-	ACE inhibitori
Renalna insuficijencija			
Rana (serumski kreatinin 130-221 umol/L)	-	-	kalij štedeći diuretici, dodavanje kalija
Izražena (serumski kreatinin iznad 221 umol/L)	diuretici Henleove petlje	ACE inhibitori	-

HIPERTENZIJA - LIJEČENJE

Klinička situacija	Poželjna terapija	Zahtjeva nadziranu primjenu	Relativno ili apsolutno kontraindicirani
Astma, kronična opstruktivna bolest pluća	-	-	beta blokatori
Ciklosporinom uzrokovana hipertenzija	nifedipin	verapamil, diltiazem*	-
Depresija	-	alfa2 agonisti	rezerpin
Dijabetes			
Inzulin ovisan	-	beta blokatori	-
Inzulin neovisan	-	beta blokatori, diuretici	-
Dislipidemija	-	diuretici, beta blokatori	-
Jetrena bolest	-	-	metildopa
Vaskularna glavobolja	beta blokatori	-	-
Trudnoća			
Preeklampsija	metildopa, hidralazin	-	diuretici, ACE inhibitori
Hipertenzija	metildopa	-	ACE inhibitori

Učinkovitost liječenja

- loša suradljivost (compliance)
 - hipertenzija ne uzrokuje subjektivne tegobe
 - neznanje o posljedicama hipertenzije
 - nuspojave lijekova

SAŽETAK

